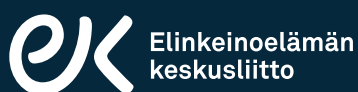

Tuplataan kilpailutettu EU-rahoitus Suomeen

Yritysten kokemuksia EU:n hankerahoituksesta
ja suosituksia rahoituskaudelle 2028–2034

Sisältö

Esipuhe	3
1 Selvityksen tausta ja tavoite	4
2 Suositukset.....	5
3 Tuleva EU:n rahoitus vuosille 2028–2034 ja uusi Euroopan kilpailukykyrahasto .	8
4 EU-rahoituksen tiedotus-, neuvonta- ja tukipalvelut Suomessa.....	10
4.1. Business Finlandin rooli EU-rahoituksen neuvonnassa ja tuessa	10
4.2. Muut keskeiset toimijat	12
5 Yritysten kokemuksia ja kehittämistarpeita EU:n kilpailutetun rahoituksen kansallisissa tiedotus-, neuvonta- ja tukipalveluissa.....	13
5.1. Haastatteluvaiheen toteutus.....	13
5.2. Yritysten keskeiset huomiot ja kehityskohteet EU-rahoituksen tukipalveluissa	13
5.3. Yritysten yksityiskohtaisemmat huomiot	16
6 Ruotsin EU-rahoituksen tukipalvelut, koordinointi ja strateginen ohjaus	22
6.1. Horisontti Eurooppa -strategia sekä kansalliset tukipalvelut ja -rahoitus.....	23
7 Alankomaiden EU-rahoituksen keskitetyt tukipalvelut sekä kansallisen ja EU-rahoituksen yhteen kytkentä	24
7.1. Keskitetty Horisontti Eurooppa -neuvonta ja kansallinen rahoitustuki	25

EU:n kilpailullinen rahoitus = hankerahoitus,

jota suomalaisyritykset ja muut toimijat tavoittelevat EU-laajuisissa avoimissa hauissa ja jota myönnetään hakemusten keskinäisen arvioinnin perusteella parhaille hankkeille.

Esipuhe

EU:n kilpailutettu rahoitus uudistuu ja kasvaa tulevilla rahoitus-kaudella 2028–2034. Erityisesti uusi Euroopan kilpailukykyrahasto (European Competitiveness Fund, ECF) tarjoaa Suomelle merkittäviä uusia mahdollisuuksia kotiuttaa EU-rahoitusta ja vahvistaa kasvua, kilpailukykyä, tutkimusta, innovaatioita ja investointeja. Tämä on iso myönteinen mahdollisuus suomalaiselle yritysmaailmalle.

Elinkeinoelämän keskusliitolle on tärkeää tunnistaa keinoja ja toimia, joiden avulla voisimme yhdessä vahvistaa EU-rahoituksen kotiuttamista Suomeen. Rima kannattaa asettaa ylös: asetetaan tavoitteeksi kaksinkertaistaa EU-hankerahoituksen saanto seuraavalla seitsenvuotiskaudella!

Siksi käynnistimme selvityksen, jossa halusimme kuulla suoraan yrityksiltä eli EU-hankkeiden toteuttajilta niiden kokemuksia sekä kehittämistarpeita EU-rahoituksen kansallisista tiedotus-, neuvonta- ja tukipalveluista. Yrityshaastattelujen lisäksi tarkastelimme Ruotsin ja Alankomaiden vastaavia palveluja ja arvioimme, millaisia Suomelle sovellettavia toimintamalleja ja välineitä verrokkimaista voisi löytyä.

Tämän työn fokus on nimenomaan kilpailutetussa EU-rahoituksessa – eli toisin sanoen hankerahoituksessa, jota suomalaisyritykset hakevat EU-laajuisissa avoimissa hakuissa ja jota myönnetään hakemusten keskinäisen arvioinnin perusteella parhaille hankkeille.

Selvityksen perusteella Suomen nykytilan kiistattomana vahvuutena on, että yritykset kokevat EU-rahoitusta koskevan kansallisen asiantuntijatuken laadukkaaksi ja asiantuntevaksi. Keskeisiä haasteita ovat sen sijaan palvelujen ja toimijoiden hajanaisuus sekä vastuiden epäselvyys. Lisäksi kansallista ohjausta olisi vahvistettava: EU-rahoitusmahdollisuuksien kasvava hyödyntäminen edellyttää Suomelta jatkossa strategisempaa, tavoitteellisempaa ja paremmin koordinoitua toimintamallia.

EK esittää selvityksessä kaksi keskeistä suositusta:

- 1) Laaditaan Suomen hallituksen toimesta kansallinen strategia, jolla kilpailutetun EU-rahoituksen saanto tuplataan
- 2) Varataan riittävä kansallinen rahoitus tukemaan kilpailutetun EU-rahoituksen kotiuttamista yritysmaailmassa

Lisäksi esitämme toimenpiteitä kilpailutetun EU-rahoituksen tiedotus-, neuvonta- ja tukipalveluiden uudistamiseksi ja vahvistamiseksi vastaamaan tulevan EU-rahoituksen uusia sisältöjä, rahoitusmuotoja ja kasvavaa mittakaavaa. Keskeisiä kehittämiskohteita ovat palvelujen koordinoinnin vahvistaminen, yritysten palvelupolun selkeyttäminen sekä hakujen valmistelurahan tarjoaminen.

Erityinen tiedontarve liittyy siihen, että EU-rahoitusohjelmat ja niiden pelisäännöt uudistuvat perinpohjaisesti kaudelle 2028–2034. Nyt tarvitaan korostetun tehokasta informointia, aktivointia ja myös maanlaajuisia jalkautumista, jotta tieto varmasti tavoittaa yritykset kaikkialla Suomessa.

Haluamme kiittää lämpimästi kaikkia yrityksiä, jotka annoitte aikaanne haastatteluihin – viemme tärkeitä huomioitanne eteenpäin EK:n vaikuttamistyössä. Arvokkaan panoksen selvitystyön valmisteluun ja yrityshaastatteluihin antoi myös korkeakouluharjoittelijamme Abdullahi Jama.

Minna Helle

toimitusjohtaja

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

1 Selvityksen tausta ja tavoite

EU:n monivuotinen rahoituskehys vuosille 2028–2034 tulee poikkeamaan merkittävästi nykyisestä. Keskeinen uudistus on uusi Euroopan kilpailukykyrahasto, joka kokoaa nykyisiä rahoitusvälineitä laajemmaksi kokonaisuudeksi ja jolla rahoitetaan ensimmäistä kertaa EU-hankkeiden ja investointien koko elinkaarta, tutkimuksesta ja innovaatioista aina kaupallistamiseen, teolliseen skaalaamiseen ja jopa tuotantoinvestointeihin asti. Kilpailukykyrahastolla tulee olemaan myös kattava rahoitusvälineistö sisältäen avustukset, InvestEU -lainatakaukset ja pääomasijoitukset sekä uusi EU Tech frontrunners -hankemalli, jonka esikuvana on toiminut Suomen veturirahoitusmalli.

Selvitys on laadittu ajankohtana, jolloin EU:n tulevasta rahoituksesta vielä neuvotellaan EU-tasolla. Tulevaan rahoituskehykseen liittyvien ohjelmien valmistelu on kuitenkin jo käynnissä komissiossa, ja vastaava valmistelu on käynnistymässä kansallisesti. Tavoitteena on tunnistaa toimenpiteet, joiden avulla voidaan parantaa yritysten edellytyksiä osallistua EU-rahoitushakuihin, menestyä kilpailussa rahoituksesta sekä kasvattaa Suomeen kotiutuvan kilpailutetun EU-rahoituksen määrää.

Selvityksessä tarkastellaan nimenomaan EU-tasolla kilpailutettua EU-rahoitusta. Tällä tarkoitetaan EU-rahoitusta, jota haetaan avoimissa hakumenetelyissä ja jossa eri hakijoiden hankkeet kilpailevat keskenään rahoituksesta. Rahoitus myönnetään hakemusten laadun, vaikuttavuuden ja haussa määriteltyjen tavoitteiden perusteella. Euroopan komissio tai sen toimeenpaneva virasto avaa haut, arvioi

hakemukset ja valitsee rahoitettavat hankkeet. Kun selvityksessä viitataan EU-rahoitukseen tarkoitetaan edellä kuvattua EU-tasolla kilpailutettua rahoitusta.

Selvityksen ulkopuolelle rajautuu siten jäsenmaille etukäteen kohdennettu EU-rahoitus, kuten maatalous- ja maaseutupolitiikan, koheesiopolitiikan sekä sisäasioiden rahastojen rahoitus. Tätä rahoitusta kohdennetaan kansallisten tai alueellisten ohjelmien kautta, ja se kohdistuu myös yrityksiin.

Selvitys perustuu kahteen toisiaan täydentävään tarkasteluun. Ensinnäkin yritysten kokemuksia, tarpeita ja kehittämisehdotuksia kartoitettiin yritys- ja asiantuntijahaastattelulla. Selvitystä varten haastateltiin kymmentä suomalaista yritystä teknologiateollisuuden, energiatuotannon, digitaalisen infrastruktuurin, puolustus- ja turvallisuusteknologian sekä elintarvike- ja lääketieteellisuuden aloilta. Yritysten kokemus EU-rahoituksesta vaihteli yksittäisistä hakemuksista pitkäaikaiseen osallistumiseen ja vakiintuneisiin eurooppalaisiin verkostoihin. Yrityshaastatteluja täydennettiin kahdella asiantuntijahaastattelulla.

Toiseksi toteutettiin Suomen, Ruotsin ja Alankomaiden kilpailutetun EU-rahoituksen tukipalveluiden, kansallisen koordinoinnin, strategisen ohjauksen sekä osallistumista tukevien rahoitusjärjestelyjen vertailu desktop-analyysinä.

Vaikka tulevan kilpailukykyrahaston lopullisesta sisällöstä tai rahoituksen määrästä ei vielä ole EU-tason sopua, on kuitenkin selvää, että tuleva Euroopan kilpailukykyrahasto tulee tarjoamaan Suomelle merkittäviä mahdollisuuksia vahvistaa kilpailukykyä, lisätä yritysten osallistumista eurooppalaisiin tutkimus-, innovaatio- ja investointihankkeisiin sekä vauhdittaa strategisesti tärkeitä investointeja. Siksi yrityksille suunnattujen kansallisten tukitoimien ja -palvelujen kehittäminen on erityisen tärkeää.

2 Suositukset

Haastattelujen ja verrokkimaiden vertailun perusteella selvityksessä tunnistettiin seuraavat keskeiset kehittämistarpeet:

KEHITTÄMISTARPEET:

1

Laaditaan Suomen hallituksen toimesta kansallinen strategia, jolla kilpailutetun EU-rahoituksen saanto tuplataan

- **Strategiassa määritellään keskeiset painotukset, joihin erityisesti panostetaan ja kohdistetaan tukipalveluja.** Valintojen on perustuttava kansallisiin TKI- ja teollisuuden vahvuuksiin sekä tulevan EU-rahoituskauden mahdollisuuksiin. Strategian on ohjattava julkista yritys- ja TKI-rahoitusta sekä investointeja ja sen tulee olla yhteensopivia EU:n strategisten painopisteiden kanssa. Näin kansalliset ja EU-tason resurssit voidaan suunnata tehokkaammin ja maksimoida niiden yhteisvaikutus Suomen kasvuun ja kilpailukykyyn.
- **Asetetaan strategiassa kunnianhimoinen tavoite EU-rahoituksen kotiuttamiselle.** Tavoitteeksi tulee asettaa kilpailutetun EU-rahoituksen tuplaaminen, mikä vastaisi noin 10 miljardia euroa koko seitsenvuotisella rahoituskaudella. Suomen tulee tavoitella vähintään 3,5 prosentin saanto-osuutta tulevasta Euroopan kilpailukykyrahastosta, mikä edellyttäisi erityisesti yritysten hakuaktiivisuuden kasvattamista nykyisestä. Rahoitussaantotavoitteen lisäksi on seurattava yritysten osallistumista, uusien hakijoiden määrää, Suomen asemaa ja koordinaattorirooleja strategisesti tärkeissä eurooppalaisissa kokonaisuuksissa.
- **Viedään strategian tavoitteet ministeriöiden ja keskeisten virastojen ohjaukseen.** Yhteisten tavoitteiden tulee näkyä tehtävissä, resursoinnissa ja seurannassa, jolloin EU-rahoituksen kotiuttaminen ei jää yksittäisten organisaatioiden tai ohjelmien vastuulle.
- **Kytetään kansalliset strategiset valinnat EU-vaikuttamiseen ja ohjelmavalmisteluun.** Suomen tavoitteita on vietävä järjestelmällisesti EU-tasolle jo ennen hakujen avautumista, jotta suomalaiset toimijat pääsevät mukaan ohjelmien, kumppanuuksien ja hankekokonaisuuksien valmisteluun riittävän varhaisessa vaiheessa.

2

Varataan riittävä kansallinen rahoitus tukemaan EU-rahoituksen kotiuttamista

- **Otetaan käyttöön kohdennettu hakemusvaiheen valmistelutuki pk-yritysten osallistumisen vahvistamiseksi. Avustus madaltaisi pk-yritysten osallistumiskynnystä ja auttaisi etenemään ensimmäisestä rahoitusmahdollisuuden tunnistamisesta uskottavaan hankeaihiin ja varsinaiseen hakemukseen.** Ensimmäisessä vaiheessa yritykselle tarjotaan pieni ja nopeasti myönnettävä avustus, jotta yritys voi selvittää EU-rahoitusmahdollisuuksia. Toisessa vaiheessa yritys saa käyttöön asiantuntijapoolin, josta potentiaalinen toimija tai verkosto varisnaisen EU-rahoitushaun hakemuksen valmistelulle löytyy. Tässä vaiheessa toimijalle tai verkostolle voidaan myöntää korotettu avustus hakemuksen laadintaan.
- **Varataan ennakollisesti määrärahat, jotka voidaan kohdentaa rahoitusta saaneisiin hankkeisiin kansallisena lisärahoituksena sekä EU-hankkeen täydentävään tai jatkorahoitukseen.** On määritettävä rahoituksen kokonaiskehys ja strategiset painotukset, mutta rahoittajavirastoille on syytä jättää riittävä harkintavalta kohdentaa varoja vuosittain EU-ohjelmien kehityksen, avautuvien rahoitusmahdollisuuksien ja hankkeiden laadun perusteella.

Tavoitteet – mitä luvut tarkoittavat

Tuplataan kilpailutettu EU-rahoitus

NYKYKAUDEN ARVIO

**n. 4,7
mrd. euroa**

Nykyohjelmien saanto-arvio esim. Horisontti Eurooppa 2,7 mrd ja Innovaatorahasto 1,4 mrd.

2x

**EUROOPAN
KILPAILUKYKY-
RAHASTO**

**n. 10
mrd. euroa**

Tavoitteena 3,5 % saanto-osuus

NYKYISET OHJELMAT

n. 3 %

Nykyohjelmien saanto-osuudet vaihtelevat esim. Horisontti Eurooppa 2,8 % ja Innovaatorahasto 5 %.

**EUROOPAN
KILPAILUKYKY-
RAHASTO**

3,5 %

EU-rahoitusstrategian jalkauttamiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi tunnistettiin lisäksi seuraavia tarvittavia toimia;

- Kootaan rahoittajavirastojen EU-yhteistyö nykyistä pysyvämmäksi ja tavoitteellisemmaksi kokonaisuudeksi. Muodostetaan yhteinen tilannekuva Suomen kannalta tärkeitä EU-ohjelmista, kumppanuuksista ja tulevista rahoitusmahdollisuuksista.
- Yhteensovitetaan EU-osallistuminen ja kansalliset rahoituspanokset. Määritellään kansallisen strategian mukaisesti ja yksityiskohtaisesti, mihin eurooppalaisiin kokonaisuuksiin Suomen kannattaa osallistua ja millaisia kansallisia rahoituspanoksia osallistuminen edellyttää.
- Vahvistetaan ennakkovaikuttamisen koordinoitua. Kansalliset tavoitteet, osaamisvahvuudet ja yritysten tarpeet viedään EU-tason ohjelma- ja kumppanuusvalmisteluun nykyistä järjestelmällisemmin ja riittävän varhaisessa vaiheessa.
- Hyödynnetään kansallisten rahoittajien asiakas-, hanke- ja rahoitusdataa yhteisen tilannekuvan rakentamisessa. Näin voidaan tunnistaa nykyistä paremmin potentiaalisia yrityksiä, ekosysteemejä ja hankkeita tuleviin EU-rahoitusmahdollisuuksiin.
- Säilytetään rahoittajavirastojen oma päätösvalta ja temaattinen asiantuntemus. Koordinaation tehtävänä on yhteensovittaa tavoitteita, osallistumista ja rahoituspanoksia, ei keskittää yksittäisiä rahoituspäätöksiä.

EU - RAHOITUSPALVELUT:**Lopuksi tunnistettiin erityisesti seuraavia Business Finlandin EU-rahoituspalvelujen kehittämistarpeita:**

- Vahvistetaan Business Finlandin resursseja EU-rahoituksen tiedotus-, neuvonta- ja tukipalveluissa sekä vahvistetaan läsnäoloa Brysselissä.
- Kytetään hakemusvaiheen valmistelutuki ja EU-hankkeiden lisärahoitus osaksi kansallista rahoituskokonaisuutta.
- Nostetaan Business Finlandin EU-rahoitusneuvonta näkyvästi yrityspalvelujen etusivulle ja tehdään siitä yrityksille selkeä ensisijainen sisääntulopiste kilpailutettuun EU-rahoitukseen.
- Kuvataan yritysten palvelupolku selkeästi ja vaihe vaiheelta - rahoitusmahdollisuuden tunnistamisesta neuvontaan, hakutukeen, valmistelurahoitukseen ja varsinaiseen rahoitushakuun.
- Varmistetaan, että tieto kokonaan uusista tai muuttuneista EU-rahoitusohjelmista ja -rahastoista on nopeasti saatavissa EU:n rahoituskehyssovon jälkeen. Laaditaan koko Suomen kattava tiedotuskampanja, joka toteutetaan ennen tulevan rahoituskauden alkua.

3

Tuleva EU:n rahoitus vuosille 2028–2034 ja uusi Euroopan kilpailukykyrahasto

Komission ehdotus EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi (MFF) vuosille 2028–2034 uudistaisi ja kasvattaisi merkittävästi EU-rahoitusta. Erityisesti Euroopan strategiseen kilpailukykyyn sekä turvallisuuteen ja puolustukseen kohdennettaisiin nykyistä enemmän EU-rahoitusta. Lisäksi ehdotus merkitsisi merkittävää rakenteellista muutosta EU:n rahoitusjärjestelmään.

EU:n tulevan rahoituskehyksen keskeiset muutokset:

- **Uudet strategiset painopisteet:** turvallisuus, puolustus ja kilpailukyky
- **Suurempi koko:** enemmän EU-rahoitusta, erityisesti yrityksille
- **Vähemmän rahoitusohjelmia, selkeämpi rakenne ja kevyemmät prosessit:** yhdenmukaistetut säännöt, yhden luukun periaate kilpailutetussa rahoituksessa, nopeammat prosessit ja vähemmän hallinnollista taakkaa
- **Merkittävimmät uudistukset:** uusi kilpailukykyrahasto sekä uusi tapa kohdentaa kansallinen EU-rahoitus (maatalous, koheesio ja sisäiset rahastot)

Uudistetulla EU-rahoituksella vastattaisiin muun muassa Mario Draghin raportissa tunnistettuihin Euroopan kilpailukykyhaasteisiin. Raportin mukaan Euroopan on lisättävä investointeja tutkimukseen, innovaatioon ja teknologiaan sekä vahvistettava uusien ratkaisujen kaupallistamista.

Komissio ehdottaa uutta investointivälinettä, Euroopan kilpailukykyrahastoa, jonka tavoitteena on vahvistaa Euroopan kilpailukykyä, vauhdittaa uusien teknologioiden käyttöönottoa sekä rakentaa teollista kapasiteettia strategisesti tärkeille aloille. Rahaston suurimmasta rahoitusikkunasta rahoitettaisiin erityisesti puolustusteollisuutta, avaruustoimia ja resilienssiä.

Rahasto korvaisi useita nykyisiä EU:n rahoitusohjelmia (14 ohjelmaa), ja sen alle kuuluisi myös Horisontti Eurooppa -ohjelma sekä EU:n Innovaatorahasto. Nykyinen EU-rahoitus painottuu tutkimukseen ja innovointiin, kun taas tulevan kilpailukykyrahaston rahoitus ulotettaisiin koko innovaatioketjuun tutkimuksesta kaupallistamiseen, markkinoille saattamiseen ja tuotannollisiin investointeihin asti.

Tulevan MFF-kokonaisuuden määrästä ja sisällöllisistä painotuksista neuvotellaan edelleen jäsenmaiden kesken, ja lopullisten rahoitusmäärien odotetaan alenevan jonkun verran esitetystä. Kokonaiskuva on kuitenkin selvä: kilpailukykyyn, turvallisuuteen ja puolustukseen sekä tutkimukseen ja innovaatioihin kohdistuva EU-rahoitus kasvaa merkittävästi nykyiseen verrattuna.

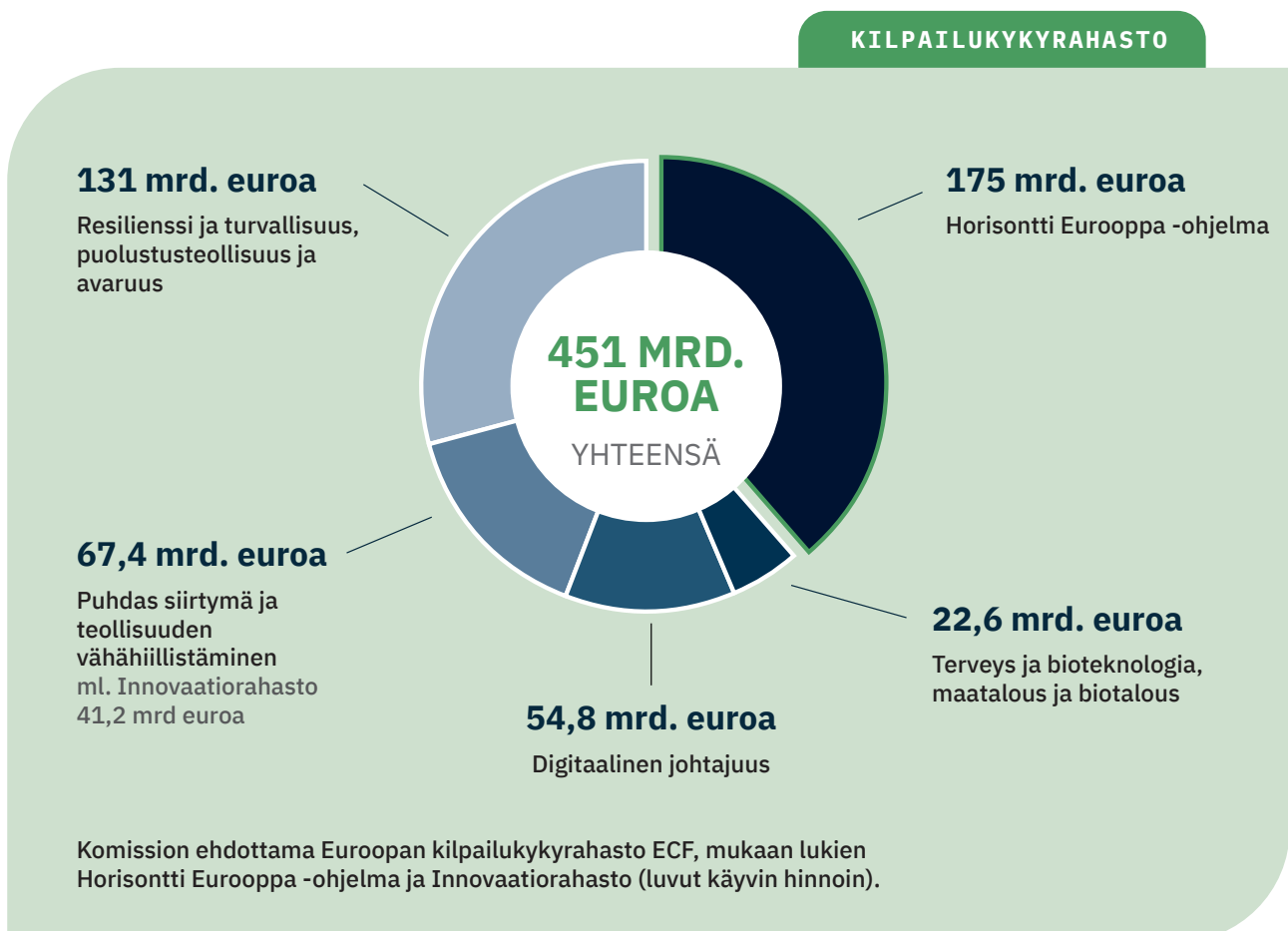
Euroopan kilpailukykyrahasto

Kilpailukykyrahaston osalta on erityisesti yritysten kannalta kaksi merkittävää asiaa. Ensinnäkin rahoitusvälineistö on aiempaa laajempi, sillä avustusten, lainatakausten ja oman pääoman ehtoisten sijoitusten ohella on tarjolla EU Tech Frontrunners -instrumentti, jonka esikuvana on Suomessa kehitetty veturi-rahoitusmalli. Samalla EU-rahoitus ulotettaisiin ensimmäistä kertaa myös kaupallistamiseen ja tuotannollisiin investointeihin.

EU-rahoituksen hakemista pyritään lisäksi helpottamaan ja nopeuttamaan tuntuvasti. Siinä missä rahoitusta haetaan nykyisin 14 erillisestä ohjelmasta omine sääntöineen ja aikatauluineen, kilpailukykyrahaston hauilla on yhdenmukaistetut hakuprosessit ja nykyistä nopeammat menettelyt sekä yhden luukun EU-tason hankeneuvonta hakijoille. Kuluvalla EU-rahoituskaudella Horisontti Eurooppa -ohjelman myöntöpäätökseen kuluu keskimäärin lähes yhdeksän kuukautta, mutta tulevalla kaudella päätös pyritäisiin tehdä noin kahdessa kuukaudessa. Komission mukaan myös raportointi- ja muut hallinnolliset

vaatimukset kootaan yhdeksi kokonaisuudeksi, jotta hakijoiden hallinnollinen taakka kevenisi merkittävästi.

Suomalaisille yrityksille ja muille toimijoille kilpailukykyrahasto tarjoaa merkittäviä rahoitusmahdollisuuksia. EK:n arvion mukaan kilpailukykyrahaston painopistealat vastaavat erittäin hyvin Suomen vahvuuksia esimerkiksi puolustusteknologiassa, kvantti- ja tekoälytekologioissa, puhtaassa siirtymässä ja biotaloudessa. On realistista arvioida, että Suomi voisi kotiuttaa yli kolme prosenttia tulevasta kilpailukykyrahoituksesta. Rahaston lopullisesta koosta riippuen tämä tarkoittaisi jopa 10–15 miljardin euron rahoitusta Suomeen vuosina 2028–2034.

4

EU-rahoituksen tiedotus-, neuvonta- ja tukipalvelut Suomessa

Tällä hetkellä EU-rahoituksen neuvonta rakentuu Suomessa keskitetyn yleisneuvonnan ja hajaute-
tun ohjelmakohtaisen vastuun varaan. Kokonaisuus
muodostuu yleisestä EU-rahoitusneuvonnasta, oh-
jelmakohtaisista kansallisista yhteyspisteistä sekä
alueellisista ja organisaatiokohtaisista tukipalve-
luista. Yhtä EU-rahoitusjärjestelmää koordinoivaa
kansallista toimijaa ei ole, vaan kukin toimija vastaa
oman hallinnonalansa tai ohjelmansa neuvonnasta
ja tukipalveluista.

Yritysten näkökulmasta kaikkein keskeisin kansal-
linen yhteyspiste on Business Finland, joka muun
muassa kokoaa tietoa EU-rahoitusohjelmista sekä
ohjaa yrityksiä tarkoituksenmukaisiin rahoitusinstru-
mentteihin ja edelleen ohjelmakohtaisen asiantun-
temuksen piiriin. Business Finland toimii siten yri-
tyksille käytännössä ensisijaisena EU-rahoituksen
neuvonta- ja ohjauspalveluna, vaikka sillä ei ole
muodollista vastuuta koko EU-rahoitusjärjestelmän
koordinoinnista.

Tässä raportissa keskitytään EU:n kilpailtuun rahoit-
ukseen, mutta merkittävä osa EU-rahoituksesta on
suoraan jäsenmaille kohdennettua rahoitusta. Tätä
rahoituskokonaisuutta hallinnoivat kansalliset hal-
lintoviranomaiset, kuten työ- ja elinkeinoministeriö,
elinvoimakeskukset ja maakuntien liitot, Ruokaviras-
to sekä sisäministeriö. Myös tämä EU-rahoitus koh-
distuu yrityksiin esimerkiksi kehittämishankkeisiin
sekä kasvua ja kansainvälistymistä tukeviin inves-
tointeihin, ja rahoitusta voidaan kilpailuttaa alueel-
lisesti.

4.1. Business Finlandin rooli EU-rahoituksen neuvonnassa ja tuessa

Business Finland toimii EU-rahoituksen hakemises-
sa useassa eri roolissa: se on sekä yleinen kansalli-
nen EU-rahoitusneuvoja että eräiden ohjelmien, eri-
tyisesti Horisontti Euroopan, erikoistunut yhteys- ja
tukiorganisaatio.

1. Keskitetty EU-rahoitusneuvonta

Business Finland toteuttaa kansallista EU-rahoitus-
neuvontaa. Palvelu kokoaa yhteen tietoa EU:n eri
rahoitusmuodoista: avustuksista, lainoista, takauk-
sista, pääomasijoituksista ja julkisista hankinnoista.
Tavoite on helpottaa sopivan instrumentin tunnistam-
ista ja lisätä EU-rahoituksen hyödyntämistä Suo-
messä.

Palvelu on maksuton ja suunnattu ensisijaisesti yri-
tyksille, mutta tietoa ja ohjausta annetaan myös esi-
merkiksi julkisille toimijoille, järjestöille, tutkimus-
toimijoille ja kansalaisille. Business Finland ei siis
rajoitu vain omiin rahoituspalveluihinsa, vaan toimii
EU:n rahoituskenttää jäsentävänä ensivaiheen neu-
vontapisteenä.

Käytännön palveluihin kuuluu muun muassa EU-oh-
jelmista ja ajankohtaisista hauista tiedottaminen,
sopivan rahoitusinstrumentin tunnistamiseen liittyvä
neuvonta, ohjaus ohjelmakohtaisille asiantuntijoille
sekä verkostoitumiseen ja kumppanihakuun liittyvä
tuki.

2. Horisontti Euroopan kansallinen yhteystoimisto

EU:n Horisontti Eurooppa -ohjelman osalta Business
Finland toimii kansallisena yhteystoimistona (EUTI).
Sen tehtävä on antaa kaikille avoimesti maksutonta
ja puolueetonta ohjelmatason neuvontaa, opastusta
ja koulutusta.

Business Finlandin tarjoama tuki EU-rahoituksen eri vaiheissa

- **Tiedotus:** yleistietoa EU-rahoitusohjelmista ja yhteystiedot kansallisista vastuutahoista, tietoa kilpailutetun EU-rahoituksen työohjelmista, tulevista hauista, osallistumisehdoista sekä eurooppalaisista kumppanihakujen ja verkostoitumismahdollisuuksista. Lisäksi ohjelmakohtaisia infotilaisuuksia ja koulutuksia.
- **Neuvonta:** sopivan kilpailutetun EU-rahoitushaun tunnistaminen, hakutekstien tulkinta ja arviointiprosessin kuvaus sekä kustannuksiin ja sopimukseen liittyvä neuvonta koko hankkeen elinkaaren ajan.
- **Hakemusvaiheen tuki:** puolueeton palaute hankeideasta, hakemuksesta tai konsortioista sekä haastattelukoulutusta ennen arviointipaneelia liittyen kilpailutettuun EU-rahoitushakuun.

EUTI:n palvelut auttavat hakijoita ymmärtämään ohjelman rahoitusmahdollisuuksia, hakuprosessia ja arviointiperusteita sekä esimerkiksi budjetointiin, kustannuksiin, sopimukseen ja hankehallintoon liittyviä kysymyksiä. EUTI ylläpitää myös suomenkielistä Horisontti Eurooppa -sivustoa, järjestää koulutuksia ja tilaisuuksia sekä koordinoi ohjelman kansallisten yhteyshenkilöiden (National Contact Points, NCP) verkostoa.

Komissio ei neuvo hakijoita suoraan, vaan kansallisten neuvonta ja tukipalveluiden toteutus on jäsenmaiden vastuulla. Kansalliset yhteyshenkilöt antavat ohjelma- ja hakukohtaista neuvontaa. NCP-vastuut jakautuvat Business Finlandin ja Suomen Akatemian välillä. Vastuut on jaettu EU-tasolla sovitun rakenteen mukaisesti teema- ja ohjelma-alueittain, ja kukin NCP neuvoo oman vastuualueensa hauissa.

NCP:t auttavat esimerkiksi hakutekstien ja arviointikriteerien tulkinnessa, kommentoivat hankeideoita ja hakemuksia sekä neuvovat konsortioon ja hakuprosessiin liittyvissä kysymyksissä. NCP:t tukevat hakemuksen kehittämistä, mutta eivät laadi hakemusta hakijan puolesta.

3. Ohjelmavaikuttaja ja ennakkotiedon välittäjä

Business Finlandin asiantuntijoita toimii elinkeinoelämän kannalta tärkeissä Horisontti Euroopan teemaattisissa ohjelmakomiteoissa Suomen edustajina ja asiantuntijoina. Ohjelmakomiteat osallistuvat komission kanssa työohjelmien ja tulevien hakujen valmisteluun, mikä tarjoaa Suomelle kanavan ennakoida rahoituksen suuntaa ja vaikuttaa sen sisältöihin.

Komiteatyötä tukevat kansalliset asiantuntijaryhmät, joissa on mukana muun muassa yrityksiä, toimialajärjestöjä, tutkimusorganisaatioita ja viranomaisia. Niiden kautta teollisuuden ja muiden sidosryhmien näkemyksiä välitetään ohjelmavalmisteluun, ja samalla tietoa tulevista painotuksista ja hauista voidaan tuoda kansallisille toimijoille jo ennen hakujen avautumista.

Lisäksi Business Finland toimii EU:n Enterprise Europe Network (EEN) -verkoston kansallisena koordinaattorina. Suomen EEN-verkoston partneriorganisaatiot ovat Business Finland, Helsingin seudun kauppakamari ja Business Turku. EEN on erityisesti pk-yrityksille kohdistettu EU-verkosto, josta saa neuvontaa EU-rahoitusmahdollisuuksista ja sisämarkkinoista ja sekä tukea kansainvälisten liiketoiminta-, teknologia- ja tutkimuskumppaneiden löytämiseen. Suomen EEN-verkostoa rahoittavat EU sekä suomalaiset partneriorganisaatiot.

4. Valmistelutuki ja kansallinen rahoitus

Business Finland myönsi aiemmin yrityksille valmistelurahoitusta laajoihin Horisontti Eurooppa-, Euroopan puolustusrahasto- ja Innovaatorahasto-hakemuksiin. Erillinen valmistelurahoitus päättyi marraskuussa 2025. EU-hakemuksen valmistelua voidaan edelleen rahoittaa osana muuta Business Finlandin tukemaa hanketta, mikäli EU-rahoitushaun valmistelu on sisällytetty hankkeeseen jo kansallista rahoituspäätöstä tehtäessä.

Yrityksille ei tällä hetkellä ole yleistä kansallista vastinrahoitusta EU-hankkeisiin. Tutkimusorganisaatioille on sen sijaan varattu vuoden 2026 talousarviossa 55 miljoonaa euroa EU:n T&K-hankkeiden vastinrahoitukseen. Yrityksille suunnattua kansallista täydentävää rahoitusta on saatavilla vain tietyissä erityistapauksissa, kuten Euroopan puolustusrahaston (EDF) hankkeissa, joissa rahoitusta voivat myöntää puolustusministeriö tai Business Finland. Lisäksi eurooppalaisissa kumppanuuksissa rahoitus muodostuu tyypillisesti EU:n, kansallisten rahoittajien ja osallistujien omista rahoitusosuuksista.

Yrityksille ei siten ole laajasti käytössä kansallista lisä- tai vastinrahoitusta, jolla tuettaisiin osallistumista EU-rahoitushakuihin tai EU-rahoitteisten hankkeiden toteutusta yleisellä tasolla.

4.2. Muut keskeiset toimijat

Business Finlandin lisäksi EU-rahoituksen neuvontaa tarjoavat useat ohjelmakohtaiset toimijat. Näitä ovat mm. työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö ja Suomen Akatemia sekä ohjelmakohtaiset viranomaiset ja kansalliset yhteyspisteet, kuten Suomen ympäristökeskus, Opetushallitus ja Traficom. Toimijoiden roolit vaihtelevat ohjelmittain, ja ne voivat liittyä esimerkiksi rahoitusmahdollisuuksista tiedottamiseen, hakijoiden neuvontaan, verkostoitumiseen ja ohjelman kansalliseen koordinointiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa useiden EU-ohjelmien kansallisesta ohjauksesta, kuten Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta. Se myös osallistuu useiden rahoitusinstrumenttien kansalliseen koordinointiin.

Opetushallitus toimii Erasmus+- ja Luova Eurooppa -ohjelmien kansallisena toimistona. Lisäksi ulkoministeriö vastaa EU ulkosuhderahoituksen instrumenteista.

5

Yritysten kokemuksia ja kehittämistarpeita EU:n kilpailutetun rahoituksen kansallisissa tiedotus-, neuvonta- ja tukipalveluissa

5.1. Haastatteluaiheen toteutus

Selvitystä varten haastateltiin kymmentä suomalaista yritystä, jotka edustavat muun muassa teknologia- ja energiateollisuutta, digitaalista infrastruktuuria, puolustus- ja turvallisuusalan korkean teknologian ratkaisuja sekä elintarvike- ja lääketeknologiaa.

Yritysten aiempi kokemus EU-rahoituksesta vaihteli laajasti. Osa yrityksistä oli osallistunut useille EU-rahoituksen hakukierroksille ja rakentaneet vahvat EU-verkostot, kun taas toisilla kokemukset rajoittuivat yksittäisiin EU-hakuihin tai -hankkeisiin.

Yrityshaastattelujen ohella kuultiin kahden yritysvertaisen TKI-ekosysteemin, EU-hankekonsortioiden sekä kansallisen EU-rahoitusneuvonnan ja yrityspalvelujen toimijoiden asiantuntijoita. Asiantuntija-haastatteluilla täydennettiin erityisesti pk-yritysnäkökulmaa sekä havaintoja kansallisen neuvonta- ja tukijärjestelmän toimivuudesta.

Haastattelujen sisältö jäsennettiin EU:n kilpailutetun rahoituksen hakuprosessin eri vaiheiden mukaan. Sen mukaisesti tarkastelu kohdistui siis yleiseen tiedonsaantiin EU-rahoitusmahdollisuuksista, hakuihin liittyviin neuvontapalveluihin ja kysymyksiin, hakemusten valmistelutukeen ja hakuprosessiin sekä kansallisen rahoitustuen tai omarahoitusosuuteen liittyviin haasteisiin sekä itse EU-hankkeiden toteutusvaiheeseen.

Yrityksiltä tiedusteltiin muun muassa, missä hakuprosessin vaiheissa ne tunnistavat suurimpia haasteita, puutteita tai tuen tarpeita. Haastatteluissa tarkasteltiin myös EU-rahoitukseen liittyviä vastinrahoitusvaatimuksia ja sitä, muodostavatko ne yrityksille esteitä tai haasteita EU-rahoitushakuihin osallistumiselle. Lisäksi kartoitettiin kansallisten tukitoimijoiden roolien selkeyttä sekä pyydettiin tunnistamaan keskeisiä kehittämistarpeita kilpailutetun EU-rahoituksen hyödyntämisen parantamiseksi Suomessa.

Yrityshaastattelut toteutettiin suullisina teemahaastatteluina, joissa kaikille osallistuneille yrityksille esitettiin samat ennalta lähetetyt kysymykset. Tavoitteena oli varmistaa vastausten vertailukelpoisuus ja kerätä yhtenäistä tietoa eri yritysten näkemyksistä. Haastattelujen pohjalta laadittiin yrityskohtaiset koosteet, jotka perustuvat esiin nousseisiin keskeisiin havaintoihin ja sisältöihin.

5.2. Yritysten keskeiset huomiot ja kehityskohteet EU-rahoituksen tukipalveluissa

Positiivista on, että yritykset arvioivat EU-rahoitukseen liittyvät kansalliset neuvonta- ja tukipalvelut laadukkaiksi ja asiantuntijoiden osaamisen korkeatasoiseksi. Haastatteluissa korostui etenkin tarve laajemmalle strategiselle ohjaukselle, jossa kansallinen TKI-rahoitus, investointipolitiikka ja EU-rahoitus muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Haastatteluissa korostui myös EU-hankkeisiin liittyvän kansallisen lisä- ja vastinrahoituksen sekä hakuvaiheen valmistelurahoituksen puute. Lisäksi keskeiseksi kehittämistarpeeksi nousi ennakoivampi toimintatapa, joka mahdollistaisi yrityksille nykyistä varhaisemman tiedonsaannin tulevista hauista sekä osallistumisen hakujen sisältöjen ja painopisteiden valmisteluun.

Yrityshaastattelujen keskeiset havainnot ja tunnistetut kehittämiskohteet

KEHITTÄMISKOhteita:

Tietoa EU-rahoitusmahdollisuuksista on saatavilla, mutta se ei yksin riitä.

- Yritysten mukaan varsinainen tiedon puute ei ole suurin pullonkaula. Haasteena on ennemmin tiedon oikea-aikaisuus, kohdentuminen ja tulkinta: yritysten on kyettävä arvioimaan, mitkä haut ovat niiden liiketoiminnan ja TKI-tavoitteiden kannalta aidosti relevantteja.
- EU-rahoituksen ”kieli” ja logiikka vaativat kokemusta, eikä kaikilla yrityksillä ole resursseja seurata jatkuvasti eri ohjelmia ja hakuja.

Yritykset tarvitsevat tietoa tulevista hauista huomattavasti aiemmin.

- Tieto avoinna olevasta hausta tulee usein liian myöhään. Yritykset haluavat päästä mukaan valmisteluun jo siinä vaiheessa, kun ohjelmia, hakuteemoja ja konsortioita rakennetaan.
- Varhainen tieto auttaisi yrityksiä tunnistamaan sopivat haut, arvioimaan strategista merkitystä, löytämään kumppaneita ja vaikuttamaan hankkeen sisältöön.

Tukipalvelujen näkyvyydessä ja hahmotettavuudessa on kehittämistarvetta.

- Yritykset arvioivat neuvontapalvelut pääosin laadukkaiksi ja asiantunteviksi, kun ne ovat löytäneet oikean asiantuntijan.
- Ongelma on, että palvelukokonaisuus näyttäyty monelle hajanaisena: eri toimijoiden roolit, vastuut, yhteyshenkilöt ja tarjolla olevat tukimuodot eivät hahmotu riittävän selkeästi.
- Erityisesti uusille hakijoille palvelupolun tulisi olla nykyistä selkeämpi: mistä aloitetaan, kuka auttaa missäkin vaiheessa ja millaista tukea on saatavilla.

Tukipalvelujen tulisi olla nykyistä proaktiivisempia.

- Yritykset toivovat, että Business Finland ja muut kansalliset toimijat lähestyisivät niitä aktiivisemmin sopivien EU-rahoitusmahdollisuuksien, kumppanien ja verkostojen osalta.
- Myönteisiäkin kokemuksia oli saatu tilanteista, joissa yrityksille oli tuotu esiin niiden tilanteeseen sopivia mahdollisuuksia ilman, että yrityksen täytyi itse etsiä niitä.
- Proaktiivinen toimintatapa on erityisen tärkeä yrityksille, joilla ei ole vakiintuneita EU-verkostoja tai omia resursseja jatkuvaan seurantaan.

Neuvonnan rinnalle tarvitaan käytännönläheisempää hakutukea.

- Pelkkä yleisneuvonta ei useinkaan riitä käynnistämään EU-hakua.
- Yritykset tarvitsevat enemmän konkreettista tukea hankeidean kehittämiseen, sopivan haun tunnistamiseen, konsortion rakentamiseen, yrityksen roolin määrittelyyn, budjetointiin ja hakemuksen valmisteluun.
- Hakemusten laadun parantamiseksi tarvitaan kokeneiden asiantuntijoiden hiljaista tietoa ja hakemuskohdista erityistukea.

Eurooppalaisiin verkostoihin pääsy on ratkaisevaa.

- Yritysten mukaan osallistumisen kannalta ei riitä, että haku tunnistetaan. Usein ratkaisevaa on se, kuka hanketta koordinoi, millainen konsortio on muodostumassa ja pääseekö yritys mukaan valmisteluun ajoissa.
- Kansallisten tukipalvelujen tulisi tukea nykyistä vahvemmin kumppanien löytämistä, verkostoihin pääsyä ja laajempien hankekokonaisuuksien rakentamista.

Hakuvaiheen valmistelurahoitus madaltaisi osallistumiskynnystä.

- Hakemuksen valmistelu voi vaatia merkittävää työpanosta, ulkopuolista asiantuntemusta ja konsortion rakentamista.
- Tämä kasvattaa riskiä etenkin pk- ja startup-yrityksissä, joilla resurssit ovat rajalliset.
- Valmistelurahoituksen tulisi olla kevyt, nopeasti haettava ja kohdistua erityisesti uusille hakijoille sekä vaativiin konsortio- ja koordinaattirooleihin.

Hallinnollinen kuormitus ei yleensä estä osallistumista, mutta nostaa rimaa.

- Yritykset ovat valmiita hyväksymään merkittävänkin hallinnollisen työn, jos hanke tukee selvästi niiden strategisia tavoitteita.
- Hallinto-, raportointi- ja auditointivaatimukset kuitenkin korostavat tarvetta arvioida tarkasti hankkeen hyötyjä suhteessa työmäärään.
- Erityisesti pienissä hankkeissa hallinnollinen taakka voi olla suhteettoman suuri.

Suomen nykytilassa on paljon hyvää, mutta tarvitaan strategisesti ohjattu kokonaisuus.

- EU-rahoitusta ei tulisi käsitellä irrallisena kansallisesta TKI-rahoituksesta, investoinneista ja innovaatiopolitiikasta. Kansalliset ja EU-tason panostukset tulee yhteensovittaa strategisemmin ja systemaattisemmin.
- Yritykset toivovat yhden luukun palvelua, varhaisempaa tietoa, kohdennettua asiantuntijatukea, verkostoapua, valmistelurahoitusta ja hallinnollista tukea.

5.3. Yritysten yksityiskohtaisemmat huomioid

Seuraavissa alaluvuissa tarkastellaan yritysten havaintoja tarkemmin EU-rahoituksen hakuprosessin eri vaiheissa.

5.3.1. Yleinen tiedonsaanti EU-rahoitusmahdollisuuksista

EU-rahoitushauista saatava tieto ei näyttäisi olevan yrityksille keskeinen pullonkaula. Sen sijaan kehittämistarpeet liittyvät erityisesti tiedon varhaisempaan saatavuuteen, eurooppalaisten verkostojen vahvistamiseen, tukipalveluiden näkyvyyteen ja proaktiivisuuteen sekä yritysten kykyyn tulkita ja hyödyntää tarjolla olevia rahoitusmahdollisuuksia.

”Tieto on saatavilla ja ymmärrettävissä, kun EU-rahoituksen kielen on oppinut. Se riippuu paljon siitä, kuka tietoa etsii ja kuinka paljon kokemusta hänellä on.”

Useimmat yritykset arvioivat, että tietoa rahoitushauista on saatavilla eri kanavien, verkostojen, oman seurannan sekä EU-tason yhteistyön kautta. Tiedon puutetta ei siis pidetty merkittävänä esteenä.

Tiedonsaannin toimivuus kuitenkin vaihteli yritysten kokemuksen ja verkostoitumisasteen mukaan. Kokeneilla yrityksillä tiedonsaanti perustui usein vakiintuneisiin eurooppalaisiin verkostoihin ja aktiiviseen osallistumiseen hankkeiden valmisteluun jo ennen hakujen avautumista. Niiden osalta haasteet liittyivät enemmänkin EU-rahoitusmahdollisuuksien soveltuvuuden ja strategisen merkityksen arviointiin. Sen sijaan vähemmän kokeneilla ja heikommin verkostoituneilla yrityksillä haasteita saattoi syntyä jo sopivien hakujen tunnistamisessa.

Joissakin yrityksissä haasteena oli myös EU-hakujen jatkuvaan seurantaan tarvittavien resurssien puute. Yrityksillä oli omaan teknologiaan ja liiketoimintaan liittyvää substanssiosaamista, mutta kaikkien mahdollisten EU-rahoitusinstrumenttien ja hakujen aktiiviseen seurantaan ei ollut erillisiä resursseja.

”Yrityksissä ei välttämättä riitä resursseja siihen, että seurataan jatkuvasti rahoitusmahdollisuuksia.”

Useissa haastatteluissa korostui tarve saada tietoa tulevista hauista nykyistä aikaisemmin. Yritysten tulisi päästä osallistumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ohjelmien ja hakujen valmisteluun sekä vaikuttamaan niiden sisältöihin ja painopisteisiin. Vahvat verkostot helpottavat sekä hakumahdollisuuksien tunnistamista että sopivien kumppaneiden löytämistä, kun taas heikommat verkostot voivat vaikeuttaa osallistumismahdollisuuksien hyödyntämistä.

Haastatteluissa korostettiin myös, että pelkkä tieto avoimesta hausta ei riitä. Yrityksen on usein tunnettava hankkeen koordinaattori, oikeat yhteyshenkilöt ja päästävä mukaan hankkeen valmisteluun riittävän varhaisessa vaiheessa. Haasteena kuitenkin on, että useissa tapauksissa hanke-ehdotukset olivat tulleet yrityksille vasta muutamia viikkoja ennen määräaika, jolloin mahdollisuudet arvioida konsortion laatua tai vaikuttaa hankkeen sisältöön ovat rajalliset.

Varhainen ohjaus auttaisi siis yrityksiä valmistautumaan hakuihin riittävän ajoissa. Yritykset toivoivat myös tukea erityisesti uusien rahoitusmahdollisuuksien tunnistamiseen ja laajempien, vaikuttavien hankkeiden rakentamiseen.

”Pelkkä tieto sopivasta hausta ei vielä riitä. Seuraava kysymys on aina se, kuka hanketta koordinoi.”

Haastatteluissa nostettiin esiin tukipalveluiden näkyvyyteen ja proaktiivisuuteen liittyviä kehittämistarpeita. Erityisesti Business Finlandilta ja muilta kansallisilta toimijoilta toivottiin aktiivisempaa viestintää, yritysten tavoittamista sekä tukea sopivien hakujen ja kumppaneiden löytämisessä. Esiin nousi kuitenkin myös myönteisiä kokemuksia proaktiivisesta toimintatavasta, jossa yrityksille oli aktiivisesti tuotu niiden tilanteeseen sopivia EU-rahoitusmahdollisuuksia erityisesti Veturihankkeissa.

Yleinen palaute oli, että tiedon saatavuutta suurempi haaste on usein rahoitusohjelmien ja hakujen tulkitseminen sekä niiden soveltuvuuden arviointi omasta liiketoiminnallisesta näkökulmasta. Rahoitusinstrumenttien ehtojen, mahdollisuuksien ja strategisen merkityksen ymmärtäminen edellyttää osaamista, kokemusta ja riittäviä resursseja. Näin ollen tiedonsaannin keskeinen haaste ei näyttäisi liittyvän tiedon määrään, vaan ennen kaikkea tiedonsaannin ajoitukseen, kohdentumiseen sekä yritysten valmiuksiin tunnistaa ja hyödyntää itselleen relevantit rahoitusmahdollisuudet.

5.3.2. Rahoitushakuihin liittyvät neuvonta- ja tukipalvelut

Neuvontapalveluja käyttäneet yritykset arvioivat ne pääosin laadukkaiksi, asiantunteviksi ja helposti lähestyttäviksi. Tämä koskee erityisesti hakemusluonnosten kommentointia, hakuehtojen avaamista ja yhteyksien välittämistä EU-tason toimijoihin.

Esille tuodut kehittämistarpeet liittyivät palveluiden näkyvyyteen, strategisempaan tukeen, hakemusten laadun kehittämiseen sekä yritysten tavoittamiseen riittävän varhaisessa vaiheessa. Yritykset kaipaivat aktiivisempaa yhteydenottoa sekä selkeämpää kuvaa tarjolla olevista tukimuodoista.

Keskeiseksi kehittämiskohteeksi nousi myös hakemusten laadun parantamiseen tähtäävä asiantuntijajutuki. Kilpailtuja EU-hakua varten kaivattiin kokeneiden asiantuntijoiden tukea ja hakemuskohdista konkreettista työstöapua. Haastatteluissa korostui näkemys, että EU-rahoitushakuihin liittyy paljon kokemukseen perustuvaa hiljaista tietoa, jonka hyödyntäminen voisi parantaa hakemusten menestymismahdollisuuksia.

“Monimutkaisessa järjestelmässä on väistämättä tiettyä hiljaista tietoa siitä, miten todella hyvä hakemus tehdään.”

Asiantuntijahaastattelussa korostettiin eroa yleisen neuvonnan ja käytännön hakutuen välillä. Perustietoa ja neuvontaa katsottiin Suomessa olevan

saatavilla, mutta erityisesti uusille hakijoille on tarvetta konkreettisemmalle tuelle kumppaneiden löytämiseen, konsortion rakentamiseen, yrityksen roolin määrittelyyn, budjetointiin ja hakemuksen valmisteluun.

”Pelkästä neuvonnasta ei kuitenkaan vielä lähde mitään liikkeelle”

Osa yrityksistä ei tuntenut kansallisten eri toimijoiden rooleja tai tiennyt, millaista tukea niiden olisi mahdollista saada. Eri organisaatioiden roolit, yhteyshenkilöt ja työnjako näyttäytyivät osalle yrityksistä hajanaisena kokonaisuutena. Haastattelujen perusteella keskeinen haaste ei ollut palvelujen laatu, vaan niiden näkyvyys, saavutettavuus ja kyky tavoittaa yrityksiä yhdenmukaisesti.

Kokeneemmat yritykset eivät puolestaan aina tunnistaneet, millaisia syvällisempiä asiantuntijapalveluja niiden tarpeisiin oli tarjolla. Myös yhteydenoton koettiin olevan helpompaa tilanteissa, joissa yrityksellä oli ennestään yhteyksiä tukioorganisaatioiden asiantuntijoihin.

”Täytyy henkilökohtaisesti tuntea joitakin ihmisiä... Se on ollut aikamoista salatiedettä.”

Lisäksi korostui tarve tukea erityisesti uusia hakijoita ja yrityksiä, joilla on vähemmän kokemusta EU-rahoituksesta. Näille toimijoille toivottiin apua EU-ohjelmien, sääntöjen ja rahoitusinstrumenttien tulkitaan sekä verkostoihin pääsyyn.

5.3.3. Päätöksenteko rahoitushakuun osallistumisesta ja hankkeen muut rahoituskysymykset

Haastattelujen perusteella päätös osallistua EU-rahoitushakuun on yrityksille ensisijaisesti strateginen valinta. Osallistumista ohjaavat ennen kaikkea hankkeen yhteys yrityksen liiketoiminta- ja TKI-tavoitteisiin, hankkeen odotettu vaikuttavuus, konsortion laatu sekä mahdollisuus tehdä yhteistyötä tarkoituksenmukaisten kumppaneiden kanssa.

EU-rahoitusta ei useimmiten nähty hankkeen toteuttamisen edellytyksenä, vaan keinona vauhdittaa tai laajentaa strategisesti tärkeää kehitystä, jakaa riskiä tai mahdollistaa yhteistyötä, jota yritys ei toteuttaisi samalla tavalla yksin. Rahoituksen merkitystä arvioitiin siten myös sen perusteella, mitä lisäarvoa julkinen rahoitus toi yrityksen oman panoksen lisäksi.

“Rahoitus toimii tutkimuksen vauhdittajana. Emme ajattele sitä ilmaisena rahana, jonka vuoksi lähtisimme tekemään mitä tahansa.”

EU-hankkeiden hallinnollinen taakka kuten hakemuskäytännön paperityö, raportointivaatimukset ja niihin tarvittavat henkilöstöresurssit olivat yrityksille osallistumiseen vaikuttava tekijä, mutta se ei yleensä yksin estänyt EU-hankkeeseen lähtemistä. Hallintotaakka lisäsi kuitenkin tarvetta arvioida tarkasti hankkeen strategista merkitystä ja odotettavia hyötyjä. Yritykset olivat valmiita hyväksymään merkittävänkin hallinnollisen kuormituksen silloin, kun hanke tuki selvästi niiden liiketoiminta- tai TKI-tavoitteita.

Osallistumista ei sen sijaan pidetty tarkoituksenmukaisena, jos hanke ei kytkeytynyt selvästi yrityksen omaan strategiaan tai jos hankkeen koko jäi liian pieneksi suhteessa sen edellyttämään valmistelu-, hallinnointi- ja raportointityöhön. Haastatteluissa korostettiin, että pienissä hankkeissa raportointi- ja hallinnointivaatimukset ovat pitkälti samat kuin huomattavasti suuremmissa hankkeissa, mikä heikentää niiden houkuttelevuutta yrityksen näkökulmasta.

“Toisessa vaakakupissa täytyy olla riittävän suuri odotettu hyöty, koska hankkeen hallinnointi vaatii huomattavan työpanoksen.”

Rahoitushakemuksen laadintavaiheeseen saatavan valmistelurahoituksen merkitys korostui tilanteissa, joissa hakemuksen valmistelu edellytti yritykseltä huomattavaa työpanosta, ulkopuolista asiantuntemusta tai konsortion rakentamista. Tällöin valmisteluun sitoutui enemmän henkilöstö- ja taloudellisia

resursseja, mikä kasvatti rahoituksen saamatta jäämiseen liittyvää taloudellista riskiä.

Erityisen vaativa oli konsortion koordinaattorirooli, johon liittyy muuta osallistumista enemmän valmistelu-, hallinnointi- ja raportointivastuuta. Hakemuskäytännön valmistelurahoituksen merkitys korostuu pienissä ja startup-yrityksissä johtuen niiden rajallisista resursseista.

Asiantuntijat pitivät valmistelurahoitusta tärkeänä keinona madaltaa erityisesti uusien hakijoiden osallistumiskynnystä ja jakaa valmisteluun liittyvää riskiä. Sen nähtiin tukevan verkostoitumista, konsortion rakentamista ja varsinaista hankevalmistelua. Asiantuntijat painottivat, että tuen tulisi olla kevyesti ja helposti haettavaa.

“Valmisteluun liittyy suuri riski, koska kilpailu on erittäin kovaa. Vaikka hakemus olisi todella hyvä, rahoitusta ei välttämättä saada.”

Yrityksen omarahoitusosuus EU-hankkeen toteutuksesta ei useimmissa haastatteluissa noussut merkittäväksi osallistumisen esteeksi. Yritykset olivat valmiita kattamaan oman rahoitusosuutensa silloin, kun hanke oli niille strategisesti tärkeä. Pienemmille yrityksille omarahoitusvaatimus muodostaa kuitenkin suuremman kynnyksen, koska niiden mahdollisuudet sitoa varoja epävarmaan hankkeeseen ovat rajallisemmat. Omahoitusosuutta enemmän päätöksentekoon vaikuttavat usein hankkeiden valmisteluun liittyvät kustannukset, resurssitarpeet, hallinnollinen kuormitus, immateriaalioikeuskysymykset sekä arvio hankkeesta saatavasta hyödystä.

“Emme koe, että omarahoitusosuus olisi meille haaste. Jos hanke on meille tärkeä, kyllä siihen tarvittava raha löytyy.”

Keskeisiksi haasteiksi tunnistettiin myös kilpailujen hakujen heikko ennakoitavuus, pitkät päätöksentekoaajat, alaiset onnistumisasteet sekä rahoitusinstrumenttien ja -ehtojen joustamattomuus muuttuvissa tilanteissa. Lisäksi osa yrityksistä koki,

etteivät rahoitusinstrumenttien ehdot aina vastaa yritysten käytännön tarpeita esimerkiksi alihankinnan, pilotoinnin tai kaupallistamisen näkökulmasta.

Investointi-, pilotti- ja demonstraatiohankkeissa rahoitustarve saattoi ulottua valmistelua laajemmalle. Haastatteluissa nostettiin esiin erityisesti pilotoinnin ja kaupallisen käyttöönoton välinen vaihe, jossa hankkeen eteneminen saattoi edellyttää EU-rahoituksen ja muun rahoituksen yhteensovittamista.

“Pilotin ja täysimittaisen käyttöönoton väliin jää eräänlainen kuolemanlaakso. Joskus pilotti toteutetaan onnistuneesti, mutta sen jälkeen mitään ei tapahdu, koska seuraavaa vaihetta tukevaa rahoitusinstrumenttia ei ole.”

Euroopan puolustusrahaston hankkeissa yrityksen osallistumiseen vaikutti lisäksi kansalliset hankekohtaiset puoltotukimenettelyt. Puolustusvoimien ja puolustusministeriön käytettävissä olevat valmistelu- ja puoltoresurssit rajasivat sitä, kuinka laajasti tällä sektorilla Suomesta oli mahdollista osallistua. Haastattelussa tuotiin esiin myös tilanteita, joissa yritykselle merkittäviä hankemahdollisuuksia oli jäänyt hyödyntämättä tarvittavan kansallisen puollon puuttuessa.

Samalla yritykset pitivät tärkeänä selkeämpiä käytäntöjä EU- ja kansallisen rahoituksen yhteensovittamiseksi. Lisäksi tarvetta nähtiin instrumenteille, jotka tukevat hankkeiden etenemistä pilotoinnista laajempaan kaupalliseen hyödyntämiseen.

5.3.4. EU-hankkeen toteutusvaiheeseen liittyvät huomiot

Haastattelujen perusteella EU-rahoitteisten hankkeiden varsinainen toteutus ja läpivienti ei yleensä muodostunut ainakaan kokeneille yrityksille merkittäväksi ongelmaksi. Aikaisempi kokemus sekä vakiintuneet käytännöt projektinhallinnassa, taloushallinnossa ja raportoinnissa helpottivat hankkeiden toteuttamista. Toimeenpanovaihe edellytti kuitenkin riittäviä henkilöstöresursseja, osaamista sekä valmiutta vastata EU-rahoituksen raportointi- ja auditointivaatimuksiin.

“Hyödyt ovat selvästi hallinnollista taakkaa suuremmat. Enkä tarkoita vain rahoitusta, vaan myös mahdollisuutta rakentaa yhteistyötä muiden kumppaneiden kanssa. EU-hanke tarjoaa hyvän yhteisen kehityksen yhteistyölle, jota voisi muuten olla vaikeampi rakentaa.”

Keskeisimmiksi toimeenpanovaiheen haasteiksi nousivat hallinnollinen kuormitus, raportointi- ja auditointivaatimukset sekä hankkeiden rajallinen joustavuus muuttuvissa liiketoiminta- ja toimintaympäristöissä. Erityisesti pitkäkestoisissa hankkeissa yritykset kokivat, että teknologian, markkinoiden ja liiketoiminnan tarpeet voivat muuttua nopeammin kuin rahoitusjärjestelmät mahdollistavat hankkeiden mukauttamisen. Tämä korostaa erityisesti pitkäkestoisiin EU-hankkeisiin liittyviä riskejä ja tarvetta joustavammille toteutusmalleille. Joissakin haastatteluissa nostettiin esiin myös rahoitusehtojen jäykkyys, kuten alihankinnan käyttöä koskevat rajoitukset, jotka voivat vaikeuttaa hankkeiden toteutusta.

”Joustamattomuus on nimenomaan toinen keskeinen ongelma projektin toteutusvaiheessa. Pitkäkestoisessa projektissa tulee varmasti muutoksia, eikä hankkeen sisältö pysy täysin samanlaisena koko toteutuksen ajan.”

Toimeenpanovaihe sitoo usein merkittävästi henkilöstö- ja TKI-resursseja, ja lisäksi hankkeiden hallinnointi edellyttää erillisiä panostuksia. Yritykset arvioivatkin osallistumista jatkuvasti suhteessa hankkeesta saataviin hyötyihin ja sen vaatimiin resursseihin.

Useissa haastatteluissa korostui myös koordinaattoriroolin vaativuus. Hankkeen vetäminen edellyttää lisäresursseja, erityisosaamista ja merkittävää hallinnollista työpanosta, minkä vuoksi monet yritykset pitivät partneriä hankkeen houkuttelevampana vaihtoehtona. Samalla nähtiin, että projektinhallintaan, raportointiin ja koordinaatiotehtäviin kohdistuva lisätuki voisi lisätä yritysten halukkuutta toimia

hankkeiden vetäjinä. Lisäksi nousi esille tarve tukea sellaisia tahoja, jotka pystyvät toimimaan yritysten puolesta koordinaattoreina laajoissa hankkeissa.

“On syytä kysyä, kannattaako yrityksen käyttää omia resurssejaan koordinointiin vai voisiko se keskittyä omaan hankeosuuteensa ja antaa koordinoinnin toiselle toimijalle.”

Lisäksi kehittämistarpeiksi tunnistettiin hallinnollisen taakan keventäminen, tulospohjaisempien rahoitusmallien hyödyntäminen sekä pilotointi- ja demonstraatiohankkeiden sekä niiden kaupallistamisen tukeminen.

5.3.5. Kansallisten tukipalveluiden tarjonta ja hahmotettavuus

Haastattelujen perusteella kansallisten tukipalveluiden keskeiset kehitystarpeet liittyivät palveluiden vahvempaan koordinaatioon ja selkeämpään vastuujakoon sekä palvelujärjestelmän parempaan hahmotettavuuteen yritysten näkökulmasta.

EU-rahoitukseen liittyvä tiedotus, neuvonta ja tukipalvelut muodostavat hajanaisen kokonaisuuden, jossa eri toimijoiden roolit, vastuut ja palvelut eivät hahmotu selkeästi. Kehittämistarpeita nähtiin erityisesti palveluiden näkyvyydessä, yritysten tavoittamisessa sekä tiedon nykyistä aktiivisemmasta ja kohdennetummassa välittämisessä.

Kansallisen EU-neuvonnan asiantuntijat korostivat, että pelkkä tukipalveluiden kehittäminen ei riitä. EU-rahoituksen kotiuttamisessa pitää panostaa myös strategiseen johtamiseen. Kansalliset ja EU-tason panostukset tulee yhteensovittaa systemaattisemmin. Mallia kehoitettiin ottaa verrokkimaiden tekemästä kansallisesta priorisoinnista ja ohjauksesta.

Kehittämisen suuntana tulisi olla malli, jossa kansallisia tavoitteita tuetaan niitä vastaavilla julkisilla rahoituspanoksilla – kuitenkin kaventamatta rahoittajien asiantuntijaperusteista päätösvaltaa. Rahoittajien itsenäisyys on Suomen järjestelmän vahvuus.

“Kansallinen rahoitus ja EU-rahoitus ei voi elää irrallaan toisistaan.”

EU-neuvonnan toimijat korostivat rahoittajien itsenäisyyden olevan suomalaisen järjestelmän vahvuus. Kehittämisen suunnaksi nähtiin kansallisten strategisten valintojen, TKI-rahoituksen ja EU-rahoituksen nykyistä vahvempi yhteensovittaminen sekä se, että strategisia tavoitteita tuetaan niitä vastaavilla julkisilla rahoituspanoksilla ilman, että yksittäisten rahoituspäätösten asiantuntijaperusteisuutta kavennetaan.

Yritykset toivoivat erityisesti vahvempaa koordinaatiota, joka tukisi EU-rahoitusmahdollisuuksien ennakointia, kokoaisi yhteen eri toimijoita sekä yhdistäisi EU-rahoituksen nykyistä tiiviimmin kansalliseen rahoitukseen, investointeihin ja innovaatiopolitiikkaan.

“Ajattelen EU-rahoitusta eräänlaisena pelinä. Se, joka tuntee pelin säännöt ja osaa pelata peliä hyvin, voittaa. Tällä hetkellä Suomi ei pelaa tätä peliä hyvin eikä tunne sen sääntöjä riittävän hyvin.”

Haastatteluissa korostettiin myös tiedonkulkua Brysselin, kansallisten toimijoiden ja yritysten välillä sekä tarvetta vahvistaa yhteyksiä eurooppalaisiin verkostoihin ja valmisteluun. Lisäksi korostui tarve toimintamallille tai vastuutoimijalle, joka kokoaa tietoa, vahvistaa yhteyksiä eurooppalaisiin verkostoihin ja valmisteluun sekä auttaa yrityksiä tunnistamaan rahoitusmahdollisuuksia, löytämään kumppaneita ja rakentamaan vaikuttavia hankekokonaisuuksia nykyistä varhaisemmassa vaiheessa. Samalla esitettiin tarve vahvistaa asiantuntijakoordinaatiota ja teema-kohtaista osaamista, jotta yritykset saisivat nykyistä enemmän tukea EU:n tulevien painopisteiden tunnistamiseen ja rahoitusmahdollisuuksien strategiseen hyödyntämiseen.

Kehittämistarpeeksi nousi myös nykyistä selkeämpi toimintamalli kansallisesti merkittävien investointihankkeiden tunnistamiseen, poliittiseen priorisointiin sekä niiden kansallisen lisärahoituksen

varmistamiseen. Erityisesti EU-tason suurissa investointihankkeissa voidaan kiinnittää huomiota sekä hankkeen kansalliseen merkitykseen että siihen, onko EU-rahoituksen rinnalle osoitettu kansallista lisärahoitusta. Suomessa tulisi pystyä tunnistamaan tämäntyyppiset kärkihankkeet ja tarvittaessa sitoutumaan niiden lisärahoittamiseen, jotta kansallisen rahoituksen puuttuminen ei muodostuisi esteeksi huomattavasti suuremman EU-rahoituksen saamiselle.

”Miljoonan euron puuttumisen takia saattaa jäädä 10 miljoonaa saamatta ihan vaan sen takia, että kansallista osarahoitusta ei ole.”

6

Ruotsin EU-rahoituksen tukipalvelut, koordinointi ja strateginen ohjaus

Ruotsissa ei ole yhtä viranomaista, jolla olisi kokonaisvastuu EU-rahoitusohjelmien tiedotus-, neuvonta- ja tukipalveluista, vaan vastuut jakautuvat ohjelma- ja sektorikohtaisesti eri viranomaisille.

EU:n keskeisintä tutkimuksen ja innovoinnin rahoitusohjelmaa Horisontti Eurooppaa varten on perustettu pysyvä tutkimus- ja innovaatorahoittajien yhteensovittamistoiminto, EU-Samordningsfunktionen (EU-sam).

EU-samiin kuuluvat Ruotsin innovaativiranomainen Vinnova, Vetenskapsrådet, Formas, Forte, Energimyndigheten ja Rymdstyrelsen. Vastuut eivät siten keskity yhdelle viranomaiselle, vaan perustuvat tutkimus- ja innovaatorahoittajien toimialakohtaiseen asiantuntemukseen ja keskinäiseen tiiviiseen yhteistyöhön.

EU-samissa yhteensovitetaan erityisesti eurooppalaisiin kumppanuuksiin osallistumista, rahoittajien vastuita sekä kansallista lisärahoitusta. Kukin viranomainen vastaa kuitenkin omista rahoituspäätöksistään. Vinnova toimii EU-samin sihteeristönä. Lisäksi se toimii Horisontti Euroopan kansallisena yhteysviranomaisena ja keskeisenä yritys- ja innovaatiopainotteisten ohjelmaosioiden neuvontatoimijana.

Ruotsi ohjaa EU-rahoituksen hyödyntämistä kansallisella strategialla

Ruotsissa Horisontti Eurooppa -osallistumista ohjaa kansallinen strategia, jossa on asetettu sekä sisällöllisiä tavoitteita että määrällinen tavoite kasvattaa Ruotsin rahoitussaantoa. Strategian toimeenpanoa tuetaan lisäksi virasto-ohjauksella, jolloin EU-rahoituksen hyödyntäminen kytkeytyy osaksi virastojen tavoitteita, resursseja ja seurantaa. Suomessa vastaavaa EU-rahoituksen kansallista strategiaa tai siihen liittyvää virasto-ohjausta ei ole.

Ruotsi koordinoi tutkimus- ja innovaatorahoittajien EU-toimintaa pysyvästi

Ruotsissa EU-sam kokoaa keskeiset tutkimus- ja innovaatorahoittajat yhteiseen yhteistyörakenteeseen, jossa yhteensovitetaan eurooppalaisiin kumppanuuksiin osallistumista, kansallisia rahoituspanoksia ja EU-vaikeuttamista. Tavoitteena on yhdistää kansalliset TKI-panostukset, EU-vaikuttaminen ja EU-rahoituksen hyödyntäminen yhdeksi kokonaisuudeksi. Suomessa vastaavaa pysyvää tutkimus- ja innovaatorahoittajien EU-yhteensovittamistoimintoa ei ole.

Ruotsi tukee osallistumista valmistelurahoituksella ja hakijapalveluilla

Ruotsissa yrityksille tarjotaan maksutonta käytännön hakutukea EU SME Support -palvelun kautta sekä erillistä valmistelurahoitusta kansainvälisten TKI-hakemusten valmisteluun. Suomessa Business Finlandin aiempi valmistelurahoitus päättyi vuonna 2025. Vastaavaa yleistä valmistelurahoitusta ei ole tällä hetkellä tarjolla Suomessa.

6.1. Horisontti Eurooppa -strategia sekä kansalliset tukipalvelut ja -rahoitus

Horisontti Euroopan kansallinen yhteistyö on rakennettu Ruotsissa erityisen laajaksi tutkimus- ja innovaatorahoittajien kokonaisuudeksi, joka mahdollistaa EU-rahoituksen hyödyntämisen systemaattisesti osana Ruotsin kilpailukyky- ja innovaatiopolitiikkaa. Mallin tavoitteena on tukea sekä hakijoiden osallistumista EU-rahoitushakuihin että Ruotsin vaikuttamista EU-tason kumppanuuksien, tutkimus- ja innovaatiopainotusten sekä ohjelmasisältöjen valmisteluun.

Mallilla ruotsalaiset toimijat voivat osallistua aktiivisesti kumppanuuksien valmisteluun ja tavoitella johtavia rooleja aloilla, joilla maalla on vahvaa osaamista. Samalla pyritään parantamaan ruotsalaisten toimijoiden mahdollisuuksia menestyä EU-rahoitushauissa ja kasvattamaan Ruotsin ohjelmasta saamaa rahoitusosuutta.

Tavoitteena on siten yhdistää kansalliset TKI-pä nostukset, EU-vaikuttaminen ja rahoituksen hyödyntäminen toisiaan tukevaksi kokonaisuudeksi. Esimerkkinä tästä on Horisontti Eurooppa -ohjelman 350 miljoonan euron EU:n raaka-ainekumppanuus (Raw Materials Partnership, RAMP). Vinnova toimii RAMP-kumppanuuden koordinaattorina, operatiivisena keskuksena sekä yhteyspisteenä komission suuntaan. Ruotsalaiset yritykset ja muut toimijat hyötyvät Vinnovan keskeisestä roolista kumppanuuden valmistelussa ja parantaa ruotsalaisten hyödyn-tää avautuvia EU-rahoitusmahdollisuuksia.

Edellä kuvattua yhteistyörakennetta ohjaa Ruotsin kansallinen Horisontti Eurooppa -strategia, jonka toimeenpanoa EU-sam tukee. Ruotsin hallituksen vuonna 2021 hyväksymässä strategiassa osallistumiselle on asetettu tutkimus- ja innovaatiopolitiikka tukevia tavoitteita sekä määrällinen tavoite saada yli 3,7 prosenttia Horisontti Eurooppa -ohjelman rahoituksesta Ruotsiin.

Lisäksi Ruotsin Horisontti Eurooppa -strategian toimeenpanoa tuetaan aktiivisella virasto-ohjauksella. Hallitus voi vuosittaisilla ohjauskirjeillä ja kohdenne-tuilla toimeksiannoilla suunnata viranomaisille rahoitusta, tehtäviä ja raportointivelvoitteita, joilla strategiset tavoitteet kytketään osaksi virastojen toimintaa ja kansallista TKI-rahoitusta. Näin EU-rahoituksen

hyödyntäminen ja Horisontti Eurooppa -osallistumisen vahvistaminen ovat osa virastojen tulosoajasta eivätkä ainoastaan strategiatason tavoitteita. Tällä tavoin strategisia painopisteitä voidaan myös tukea konkreettisilla rahoitus- ja ohjaustoimenpiteillä sekä kohdentaa panostuksia joustavasti kansallisten EU-rahoitustavoitteiden edistämiseen.

Ruotsissa EU:n edellyttämistä EU-ohjelmien kansallisista yhteyspisteistä (NPC) vastaavat Vinnova ja Ruotsin tutkimusneuvosto, mutta vastuita tietyistä ohjelmista tai yksittäisistä tehtävistä on myös te-maattisilla viranomaisilla.

Ruotsin EU-rahoitusneuvontaan kuuluu myös pk-yri-tyksille suunnattu EUSME Support -asiantuntijapal-velu, josta yritykset saavat maksutonta käytännön hakutukea muun muassa sopivien EU-rahoitus-hakujen tunnistamiseen, hankeidean kehittämiseen, kumppanien löytämiseen ja hakemusten laadintaan. Palvelun rahoittavat Vinnova, Ruotsin kasvuvirasto ja Ruotsin energiavirasto.

Tämän lisäksi Vinnova tarjoaa erillistä valmistelura-hoitusta kansainvälisiin TKI-hakemuksiin. Vuoden 2026 haussa hankekumppaniksi pyrkivälle voidaan myöntää enintään 300 000 kruunua ja koordinaatto-riksi pyrkivälle enintään 500 000 kruunua. Rahoitus voi kattaa enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä valmistelukustannuksista.

Muissa kilpailutetuissa EU-rahoitusohjelmissa kan-salliset vastuut määräytyvät Ruotsissa ohjelman sisällön ja hallinnon perusteella. Esimerkiksi Verkkojen Eurooppa -välineen (CEF) liikennealan tehtävistä vastaa liikenneviranomainen, digitaalisen infrastruktuurin tehtävistä posti- ja televiestintä-viranomainen, Euroopan puolustusrahaston (EDF) kansallisista tehtävistä puolustushallinnon materi-aali- ja hankintaviranomainen FMV sekä LIFE-oh-jelman kansallisista tehtävistä ympäristöhallinto ja osin Ruotsin energiavirasto.

7

Alankomaiden EU-rahoituksen keskitetyt tukipalvelut sekä kansallisen ja EU-rahoituksen yhteen kytkentä

Alankomaissa yritysvirasto RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) vastaa keskeisten kilpailutetuiden EU-rahoitusohjelmien neuvonnasta.

RVO toimii talousministeriön alaisuudessa, ja sen tehtäviin kuuluvat EU-rahoitusneuvonnan lisäksi kansalliset yritys-, tutkimus- ja innovaatiopalvelut. Se on noin 6 000 henkilön virasto, joka palvelee vuosittain yli 200 000 yritystä. RVO toteuttaa eri ministeriöiden, alue- ja paikallishallinnon toimeksiantoja. Virasto myöntää yrityksille esimerkiksi avustuksia, lainoja ja muita rahoitusvälineitä sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan verokannustinta, jonka suuruus oli vuonna 2026 noin 1,8 miljardia euroa. EU-rahoitusneuvonta on siten Alankomaissa osa yhtä laajaa yritys- ja innovaatiopalvelujen kokonaisuutta.

Alankomaiden tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopolitiikkaa ohjataan yhteiskunnallisilla missioilla sekä kansallisilla teknologia- ja teollisuuspoliittisilla painotuksilla.

Vuonna 2026 teollisuuspolitiikan painopisteitä ovat kuusi kasvumarkkinaa: puolijohteet, bioteknologia, puolustus, digitaaliset palvelut, koneenrakennus ja innovatiivinen kemia. Nämä kansalliset painopisteet vaikuttavat myös siihen, mihin eurooppalaisiin ohjelmiin ja kumppanuuksiin Alankomaat kohdentaa kansallista rahoitusta.

Kansallista rahoitusta käytetään täydentämään komission suoraan hallinnoimien EU-ohjelmien rahoitusta valituissa hauissa. Esimerkiksi Digital Europe -ohjelmassa Alankomaiden hallitus on varannut yhteensä 75 miljoonaa euroa kansalliseen osarahoitukseen. Rahoitusta kohdennetaan valittuihin aiheisiin, ja RVO ilmoittaa kunkin haun yhteydessä kansallisen rahoituksen saatavuudesta ja määrästä. Kansallista yhteisrahoitusta käytetään myös esimerkiksi CEF Digital -ohjelman valituissa hauissa.

Alankomaat osallistuu eurooppalaisten kumppanuuksien yhteisrahoitukseen yhdessä EU:n ja muiden osallistujamaiden kanssa esimerkiksi eurooppalaisissa yhteisyrityksissä (Joint Undertaking, JU). Rahoitusta kohdennetaan muun muassa puolijoh-teisiin, suurteholaskentaan, kvanttitekologiaan ja puhtaaseen energiaan. Esimerkiksi vuoden 2026 Chips JU hakuihin on varattu 32 miljoonaa euroa. Kansallisen rahoituksen saaminen edellyttää, että hollantilainen hankeosuus tukee kansallisen teknologiastrategian painopisteitä.

Alankomaat yhdistää kansalliset painopisteet EU-rahoitukseen

Alankomaat kohdentaa kansallista rahoitusta strategisesti tärkeiksi määritellyille aloille. Kansalliset teknologiavalinnat vaikuttavat myös siihen, mihin eurooppalaisiin kumppanuuksiin ja EU-ohjelmiin rahoitusta kohdennetaan. Suomessa ei ole vastaavaa strategisesti ohjattua kokonaisuutta, jossa kansalliset TKI-painopisteet, EU-osallistuminen ja kansallinen rahoitus kytkeytyvät toisiinsa.

Alankomaat tukee osallistumista mittavalla kansallisella rahoituksella

Alankomaissa ja Suomessa EU-rahoitusneuvonnan perussisältö on pitkälti samanlainen. Alankomaissa EU-rahoitukseen osallistumista tuetaan kuitenkin laajemmin myös kansallisella rahoituksella. Suomessa vastaavaa rahoitusta ei käytännössä ole.

Alankomaat osallistuu EU-hakuihin yli kaksi kertaa Suomea enemmän

Maiden EU-hakemusten hyväksymisasteet ovat melkein samalla tasolla, eli miten hakemukset menestyvät EU-hauissa, mutta Alankomaissa osallistutaan EU-hakuihin yli kaksi kertaa Suomea aktiivisemmin.

7.1. Keskitetty Horisontti Eurooppa -neuvonta ja kansallinen rahoitustuki

RVO vastaa keskitetysti Horisontti Eurooppa -ohjelman neuvonnasta, ja sen Team IRIS -yksikkö toimii ohjelman kansallisena NCP-yhteyspisteenä. RVO:n asiantuntijat tukevat hakijoita koko hakuprosessin ajan: he auttavat sopivien hakujen ja kumppaneiden löytämisessä, hankeidean ja hakemuksen kehittämässä sekä taloudellisissa ja oikeudellisissa kysymyksissä. Se tarjoaa neuvontaa myös useissa muissa kilpailutetuissa EU-ohjelmissä, kuten Digital Europe -ohjelmassa, Euroopan puolustusrahastossa, LIFE-ohjelmassa, CEF Transportissa ja Innovaatorahastossa. Kaikkien EU-ohjelmien neuvontaa ja vastuuta ei kuitenkaan ole kaikenkattavasti keskitetty RVO:hon.

Tutkimusorganisaatioiden osallistumista Horisontti Eurooppa -ohjelmaan tuetaan Alankomaissa lisäksi erillisellä Matching Horizon Europe -rahoitusinstrumentilla. Vuosille 2023–2029 instrumenttiin on osoitettu noin 564 miljoonaa euroa. Sillä katetaan osa julkisesti rahoitettujen korkeakoulujen ja tutkimusorganisaatioiden Horisontti Eurooppa -hankkeiden omarahoituskustannuksista. Instrumentti täydentää EU-rahoitusneuvontaa tarjoamalla tutkimusorganisaatioille taloudellista tukea niiden osallistuessa Horisontti Eurooppa -hankkeisiin.

Lisätietoja:

JUHO MÄKI-LOHILUOMA

Johtaja
Puh. 041 546 0606

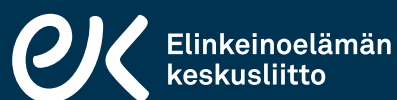
JOANNA TIKKANEN

Johtava asiantuntija
Puh. 050 528 1281

ABDULLAHI JAMA

Korkeakouluharjoittelija

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki • Puh. 09 420 20
www.ek.fi